

KDYŽ MLÁDENEC A STAŘEC JSOU SPOLU

14.1.2024, Kamil Vystavěl

1. Samuelova 3,1-20: *Mládenec Samuel vykonával službu Hospodinovu pod dohledem Élího. V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté. Jednoho dne ležel Élí na svém místě. Oči mu začaly pohasínat, takže neviděl. Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: "Tu jsem." Běžel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, lehni si zase." Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase." Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: "Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší." Samuel si tedy šel lehnout na své místo. A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: "Samueli, Samueli!" Samuel odpověděl: "Mluv, tvůj služebník slyší." Hospodin řekl Samuelovi: "Hle, já učiním v Izraeli něco takového, že bude znít v obou uších každému, kdo o tom uslyší. Onoho dne uvedu na Élího všechno, co jsem ohlásil jeho domu, od začátku až do konce. Oznámil jsem mu, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil. Proto jsem o Élího domu přísahal: Dům Élího nebude nikdy zbaven viny ani obětním hodem ani obětním darem." Samuel ležel až do jitra. Pak otevřel dveře Hospodinova domu. Samuel se bál oznámit Élímu to vidění. Élí si však Samuela zavolal a pravil: "Samueli, můj synu!" On odpověděl: "Tu jsem." Otázal se: "Co to bylo, o čem s tebou mluvil? Nic prosím přede mnou nezatajuj! Ať s tebou Bůh udělá, co chce, jestliže přede mnou zatajíš něco z toho všeho, o čem s tebou mluvil!" Samuel mu tedy oznámil všechno a nic před ním nezatajil. A on řekl: "On je Hospodin. Ať učiní, co je dobré v jeho očích." Tak Samuel vyrůstal a Hospodin byl s ním. Nedopustil, aby některé z jeho slov padlo na zem. Celý Izrael od Danu až k Beer-šebě poznal, že Samuel má od Hospodina prorocké pověření.*

1. Mladý a bystrý

Samuel byl bystrý, schopný, pohotový, zdatný tak, jak tomu u mládeže bývá. Byl také trochu rozpustilý a nespoutaný, klidně si na noc šel lehnout do kostela, spal ve stanu setkávání, na posvátném místě určeném pro zcela jiné účely. V některých starověkých překladech Bible dokonce písaři na tomto místě si dovolili text jemně upravit, protože se jim asi zdálo nedůstojné a nenáležitě, aby někdo ležel a chrápal hned vedle svaté schrány Boží smlouvy. Jenže mládež se svatými symboly zachází ne vždy zcela korektně, uctivě a podle pravidel, čteme o tom i v Písmu: *Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána a Boží kahan (který vždy svítil po celou noc) ještě nezhasl.* (1S 3,3)

Bylo tedy patrně pozdě v noci, před rozedněním. A právě tehdy bystrý mladík uslyšel, že ho kdosi volá jménem. Rázem vyskočil a utíkal tam, odkud si myslel, že volání zaslechl. A stalo se to podruhé a stalo se to potřetí. Samuel byl pohotový a měl i pozorné uši připravené ke slyšení.

2. Vzácnost

Na blízku byli samozřejmě i jiní mladí muži, také zdatní a také bystrí. Ale na ně nikdo nevolal, anebo to volání slyšet nechtěli, nechtěli být rušeni ze svého spánku a klidu. Byli to synové starce jménem Élí. Oni stejně jako Samuel den co den sloužili ve svatyni, oni totiž zastávali spolu se svým otcem kněžský úřad, měli za úkol provádět posvátné rituály. Ale měli problém s ušima. Nechtěli brát na vědomí ani slova svého otce, natož aby brali na vědomí slova, která občas promlouvají nebesa. A tak svým dílem přispěli k tomu, že – jak jsem četli: *v těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté.* (1S 3,1)

Hospodinovo slovo byla vzácnost. A doplňme, je to vzácnost doposud, je to něco, co se nedá namnožit a nacpat do každé poštovní schránky. Nedá se to ani dost dobře zachytit na diktafon a pak třeba pustit do rádia nebo do městského rozhlasu, aby to všichni uslyšeli. Hospodinovo slovo je vzácné. Rádi bychom, aby alespoň jednou za týden a dejme tomu třeba v neděli dopoledne zaznělo a dolehlo k uším některých. Modlíme se za to, aby Bůh k nám promlouval, boho-slovci léta studují a všelijak se připravují, církve se snaží odstraňovat všechny možné překážky. A stejně zůstává doposud Hospodinovo slovo něčím mimořádným, nevšedním a velmi vzácným.

3. Starý a moudrý

Obraťme prosím nyní pozornost na starého muže. Jmenoval se Élí. Měl několik vlastních synů a

byl mu darován ještě jeden chlapec nevlastní. Samuela ovšem přijal, vychovával a také ho tak oslovoval, říkal mu: *můj synu*. A zatímco vlastní synové nechtěli svého otce slyšet, nevlastní syn, když se mu zdálo, že na něj *Élí* volá, přiběhl třebas i uprostřed temné noci.

Té noci, kdy se vzácné slovo začalo dít, měl *Élí* příležitost bystrému a slyšícímu mládenci být nápomocen. A nejen nápomocen, dostal příležitost udělat pro svého svěřence něco velikého. *Élí* na rozdíl od Samuela neslyšel nic, vlastně ani už moc dobře neviděl, jeho smysly přestly být bystré, takže ho nic zvláštního nevzbudilo. Zato měl mnohaletou moudrost a zkušenost. Zažil už ledacos, tvrdé i pokojné časy, zažil radost i nářek, musel nést spoustu bolesti i zklamání. A teď nastal den, v němž svoji moudrost může předat, *Élí* držel ve své ruce moc zapůsobit tak, aby vzácné slovo zaznělo v celé plnosti a kráse.

Když už potřetí jeho nevlastní syn přišel, starý muž navzdory pohaslému zraku uviděl a náhle měl jasno, co se to vlastně před jeho očima odehrává. Bystrý a pohotový mládenec na to sám nepřišel, nepochopil, nerozloukl to, zkrátka nemohl na to přijít, dokud mu moudrý stařec neukázal cestu: *Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.*

4. Strach a přijetí

A pak se to stalo. *Přišel Hospodin, postavil se a zavolal dvakrát za sebou: „Samueli, Samueli!“* A když Hospodin uslyšel, že mládenec je již připravený, předal mu drsný a poněkud náročný vzkaz: *Hle, já učiním v Izraeli něco takového, že bude znít v obou uších každému, kdo o tom uslyší. Onoho dne uvedu na *Élího* všechno, co jsem ohlásil jeho domu, od začátku až do konce. Oznamuji ti, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil. Proto jsem o *Élího* domu přísahal: Dům *Élího* nebude nikdy zbaven viny... (1S 3,11-14)*

Kdo by se divil mladému Samuelovi, že se do sdílení této novinky nijak nehrnul? Boží slovo je nejen vzácné, je také náročné – ne snad že by bylo intelektuálně náročné, nesrozumitelné, nebo těžko pochopitelné, kdepak! Spíše se Boží slovo dotýká náročných témat a věcí a nejednou působí podobně, jako štiplavá dezinfekce působí ve špinavé hnisavé ráně. A jeden nikdy neví, jak asi postižený na to tolik potřebné štípání dezinfekčního přípravku zareaguje.

*Samuel se bál oznámit *Élímu* to vidění. (1S 3,15)* Ale kněz *Élí* dobře věděl, že když Bůh mluví, tak to není jen tak pro radost tomu, kdo slovo slyší. Boží poselství mívá přesah k dalším lidem, a proto teď vše závisí na tom, zda příjemce se odváží ten vzkaz předat dalším. Samuel si nesmí to slovo nechat pro sebe. Mládencovo dozrávání ještě nebylo u konce. Jednu velkou lekci dostal v noci, nyní nazrál čas, aby dostal lekci druhou, neméně důležitou. *Samueli, můj synu! (...) Co to bylo, o čem s tebou mluvil? Nic prosím přede mnou nezatajuj! Ať s tebou Bůh udělá, co chce, jestliže přede mnou zatajíš něco z toho všeho, o čem s tebou mluvil! (1S 3,16-17)* A tak mladík se musel chtít nechtě odhodlat a jít s pravdou ven. Naučil se tak Boží slova rozpoznat a slyšet, ale také oznamovat.

A kněz *Élí* ještě jednou, do třetice prokázal svoji moudrost, když Samuelovi na tvrdé a drsné oznámení odpověděl takto: *To je Hospodin. Ať učiní, co je v jeho očích dobré. (1S 3,18)* Darovaný syn takto od nevlastního otce (za prvé) dostal ujištění, že to, co slyšel, bylo skutečně vzácné slovo Páně. Opravdu to byl Hospodin a ne nějaký divný sen. Příště to již Samuel pozná i bez průvodce a bez pomoci jiných. A (za druhé) starý moudrý kněz uznal a přijal, jak se věci skutečně mají. Uznal a přijal, že jeho potomci nemohou dál vykonávat kněžskou službu, uznal a přijal také to, co je pro muže tak strašně těžké přijmout: přijal svou bezmoc, poněvadž on na té smutné skutečnosti už nic nezmění, i kdyby sebe víc chtěl: nového potomka mít nebude a z těch, které má, jiné lidi udělat nemůže.

Závěr

A přece *Élí* to nejlepší ze sebe, svoji životní moudrost, měl komu předat. Mladý bystrý Samuel u starého bezmocného muže získal něco, co nikde jinde není. Stáří a mládí patří k sobě, jeden druhého potřebujeme. A ještě víc, Boží slovo bez překážek může znít právě tam, kde stáří a mládí berou jedni druhé vážně. Boží slovo je přijímáno a chápáno, když generace žijí vzájemné důvěře a v bratrském společenství. Kéž nám k tomu Hospodin pomáhá! Amen